

โดย ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
หนังสือพิมพ์พิมพ์ชัยรายวัน วันที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑
ปีที่ ๓๑ ฉบับที่ ๑๐๘๙๖* คอลัมน์กระเสาะกระแสะ

๑. ความยากจนลดลง แต่ความเหลื่อมล้ำเพิ่มขึ้น

เป็นความจริงที่สามารถยืนยันได้โดยข้อมูลสถิติและผลงานวิจัยในอดีตว่า ความยากจนลดลงในประเทศไทยแต่ทว่าความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้และความมั่งคั่งระหว่างคนรวย/คนจนเพิ่มขึ้นอย่างแน่นอน อะไรคือสาเหตุ และจะมีหนทางบรรเทาปัญหาความเหลื่อมล้ำได้อย่างไร

ความเหลื่อมล้ำของรายได้

และความมั่งคั่ง กับ “การซ้ำเติม” ของกระแสโลกาภิวัตน์

มีนักวิชาการหลายท่านเสนอทฤษฎีที่พยายามจะอธิบายปรากฏการณ์ของ "ความเหลื่อมล้ำ ที่เพิ่มขึ้น" ไว้อย่างน่าสนใจ ซึ่งจะขอนำมาเป็นประเด็นการอภิปรายในบทความนี้พอสรุปใจความได้ว่า กระแสโลกาภิวัตน์อาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งการทำให้ "ความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวย/คนจนเพิ่มขึ้น"

๒. วนาการรศนและกฤษฎีกัอริบายปรากฏการณ์ของ "ความเหลื่อมล้ำ"

นักวิเคราะห์หลายท่านได้ทุ่มเวลาและความอุตสาหะอย่างต่อเนื่องทำวิจัยเพื่อติดตาม

สถานการณ์ความยากจน พร้อมกับอธิบายสาเหตุของความเหลื่อมล้ำของรายได้ และความมั่งคั่งที่เพิ่มขึ้นอย่างน่าสนใจ ดังนี้

ทฤษฎีที่ ๑ อคติของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต้องยอมรับว่าความก้าวหน้าของเทคโนโลยีนั้นเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจส่วนรวม (เพิ่มผลผลิต-เพิ่มรายได้-กระตุ้นการเจริญเติบโต) แต่ไม่ได้เพิ่มการจ้างงานมากนักนอกจากนี้ยังมีอคติเลือกจ้างบุคคลที่มีความรู้ (ไฮเทค) ไปทำงานด้วย จ่ายเงินเดือนให้สูง แต่ที่เปิดรับคนไปทำงานด้วยจำนวนน้อยมากในขณะที่แรงงานของประเทศไทยโดยส่วนใหญ่ที่ด้อยโอกาสต่อการศึกษา ถูกผลักดันให้จำเป็นต้องรับการจ้างงานระดับต่ำ (ใช้แรงงาน-ค่าจ้างแรงงานต่ำ)

หรือการรับงานทำเป็นชิ้น โดยปราศจากสวัสดิการใด ๆ สรุปปรากฏการณ์นี้ในคำศัพท์ที่เรียกกันว่า biased technological progress

ทฤษฎีที่ ๒ การย้ายแรงงานข้ามประเทศ กระแสโลกาภิวัตน์เปิดโอกาสให้ทุน - เทคโนโลยี แรงงาน เคลื่อนย้ายได้อย่างเสรี ซึ่งมีทั้งส่วนดีและไม่ดีในด้านการผลิตนั้นเป็นเรื่องดี และ "มีประโยชน์" อย่างชัดเจน เพราะว่า

ผู้ประกอบการมีหนทางเลือกในการจ้างแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับ "แรงงานระดับล่าง" ซึ่งมีคนงานให้เลือกจำนวนมากทั้งแรงงานคนไทยและแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน ผลลัพธ์คือค่าจ้างแรงงานระดับล่าง ถูกกด ให้ไม่สามารถจะเพิ่มขึ้นได้ อาจจะมีการปรับค่าจ้างเพียงเล็กน้อยเป็นครั้งคราว (ตามภาวะเงินเฟ้อ) โดยสรุป

คือกระแสโลกาภิวัตน์เป็นสาเหตุหนึ่งของ "การกดค่าจ้าง" สำหรับแรงงานชั้นต่ำ ดังนั้น แรงงานไทยจำนวนนับสิบล้านคน (ซึ่งด้อยโอกาส จบการศึกษาระดับประถมศึกษา) จำต้องยอมรับสภาพ รับค่าจ้างขั้นต่ำที่ถูกกดต่ำกว่าการตกงาน

ทฤษฎีที่ ๓ การรุกรานของทุนขนาดใหญ่ โลกาภิวัตน์เปิดโอกาสให้เกิดการจับมือของทุนขนาดใหญ่ (ระหว่างทุนต่างชาติ กับ ทุนขนาดใหญ่ภายในประเทศ) ผลผลิตสินค้าเพื่อป้อนตลาดขนาดใหญ่ (ทั่วโลก) โดยอาศัยความได้เปรียบจากขนาด ต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าบัดนี้ เห็นประจักษ์ชัดว่าทุนขนาดใหญ่เบียดพื้นที่ของ "ทุนขนาดเล็ก" ตัวอย่างเช่น กรณีร้านโชห่วยถูกห้างสรรพสินค้าเบียดจนแทบจะ "ไม่มีพื้นที่" โรงงานอุตสาหกรรมไฮเทคที่ถือว่าเป็นชั้นนำระดับโลกมีโอกาสกระจายการผลิตออกไปประเทศด้อยพัฒนา ซึ่งมีค่าจ้างแรงงานต่ำกว่า ไกลกับแหล่งปัจจัยการผลิตจริงอยู่ โรงงานย่อยๆ สามารถจะเป็นพันธมิตรกับโรงงานข้ามชาติขนาดใหญ่ ผลิตชิ้นส่วนป้อนโรงงานแม่ แต่ผลประโยชน์ส่วนใหญ่ตกกับบริษัทแม่มากกว่า อนึ่ง การที่มีสเกลการผลิตขนาดใหญ่ยิ่งเปิดโอกาสให้ใช้เครื่องจักรกล คอมพิวเตอร์และ "หุ่นยนต์" มาทำงานแทนแรงงานมากขึ้น โลกาภิวัตน์ยังหมายถึงการถ่ายเททางด้านวัฒนธรรม การเผยแพร่ลัทธิบริโภคนิยม ศิลปินชั้นนำและนักกีฬาชั้นนำซึ่งเคยเป็นขวัญใจ และมี "แฟนคลับ" ภายในประเทศของตนเอง

ปัจจุบันนี้ "แฟนคลับ" ได้ขยายออกไปทั่วโลก ตัวอย่างเช่น แฟนคลับของทีมฟุตบอลชั้นนำของโลก (เช่น แมนเชสเตอร์ยูไนเต็ด) "สาวกผีแดง" ไม่ได้จำกัดเฉพาะในเมืองแมนเชสเตอร์เท่านั้น แต่กระจายไปยังทุกหัวระแหงทั้งในเมืองและชนบทของประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก จึงไม่ใช่เป็นเรื่องแปลกที่แฟนฟุตบอลชาวไทยจะรู้จักประทับใจลีลาการเล่นฟุตบอลของศิลปินลูกหนังระดับโลกอย่างกาบ้า โรนัลโด โรนัลดีนิโญ ฯลฯ มากยิ่งกว่านักฟุตบอลทีมชาติของตนเอง หนังสือพิมพ์กีฬาท้องถิ่นมี "พื้นที่" สำหรับข่าวให้กับศิลปินลูกหนังระดับโลก มากกว่าพื้นที่ข่าวของนักฟุตบอลทีมชาติตนเอง ก็ไม่ใช่เรื่องแปลกเช่นเดียวกัน การที่ยกประเด็นเหล่านี้มากล่าวถึงไม่มีความประสงค์ที่จะประเมินหรือติติงว่า โลกาภิวัตน์ดีหรือไม่ดี และการรับวัฒนธรรมใหม่ดีหรือไม่ดี ประเมินอย่างวางเฉย (อูเบกขา) ว่า "มันเป็นเช่นนั้นเอง" การที่ประชาชนชื่นชมกับศิลปินระดับโลกก็ไม่ได้แปลว่า "ไม่รักชาติ" ถ้าทีมฟุตบอลไทยได้เข้าไปแข่งในฟุตบอลโลก คนไทยก็จะพากันเชียร์ใจขาด ถ้านักกีฬาไทยสามารถเข้าไปแข่งขันในเวทีระดับโลก คนไทยก็เชียร์ใจเช่นเดียวกัน ดังเช่นกรณี "คลังไคล้ภราดร" "คลังต้อง ศิษย์ฉ่อย" "คลังไคล้ไทเกอร์ ภู๊ด" และกรณีอื่น ๆ คนจีนก็คงทำนองเดียวกันกับคนไทยเป็นโรคคลังไคล้ "เหยา หมิง" นักบาสเกตบอลชาวจีนที่ไปดังระเบิดในเอ็นบีเอของสหรัฐ "เหยา หมิง" ได้กลายเป็นสัญลักษณ์ของกีฬา